

Тумік Анна Василівна

студентка гр. ДСПУАзм-14, ННПУ, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., доцент Горин В. П.

ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Принципи екологічного менеджменту є важливими при управлінні конкурентоспроможністю підприємств. Принципи екологічного менеджменту слід визначати виходячи із загальних принципів управління. На наш погляд, ці принципи важливі й для екологічного менеджменту, однак через загальність їх важко застосовувати при локалізації. Отже, необхідно сформулювати спеціальні принципи, які відобразатимуть специфіку екологічного менеджменту, й водночас відповідати загальним принципам менеджменту.

Оскільки впровадженню в підприємствах екологічного менеджменту має передувати попередній аналіз екологічної безпеки виробництва й екологічної політики підприємства, то окремі принципи економічного аналізу доцільно застосувати для екологічного менеджменту.

Принципи екологічного менеджменту доцільно об'єднати у три групи за першочерговими завданнями щодо реалізації екологічної політики підприємства:

1 група: загальні: державності, єдиноначальності, науковості, комплексності, системності.

2 група: економічні: мотиваційності, стратегічності, оптимальності, прогресивності, ефективності.

3 група: екологічні: оперативності, пріоритетності, відповідальності, безперервності, прозорості, своєчасності.

Економічні принципи пов'язані із досягненням економічних цілей підприємства, щоб екологічна політика не йшла у розріз з ними в частині економічної ефективності. Багато підприємств не дбають про екологічну безпеку через значний обсяг необхідних ресурсів для її досягнення, вважаючи, що таким чином не отримують економічної вигоди і матимуть збитки.

Екологічні принципи передбачають дотримання у процесі впровадження системи екологічного менеджменту в підприємствах екологічних цілей як на рівні підприємства, галузі та держави.

На рис. 1 подамо принципи екологічного менеджменту при управлінні конкурентоспроможністю підприємств. Принцип державності означає необхідність керуватися законодавчими актами, нормами, положеннями державної політики. Під єдиноначальністю розуміємо отримання працівником вказівок і звітування за результатами екологічної політики перед своїм безпосереднім начальником. Принцип науковості означає розробку заходів екоменеджменту має ґрунтуватися на наукових рекомендаціях і методиках в галузі екологічного управління. Принцип комплексності враховує фактори, які впливають на систему управління. Системність означає єдність та послідовність менеджменту як цілісної системи управління у певному порядку

та взаємозв'язку, а не відокремлено.

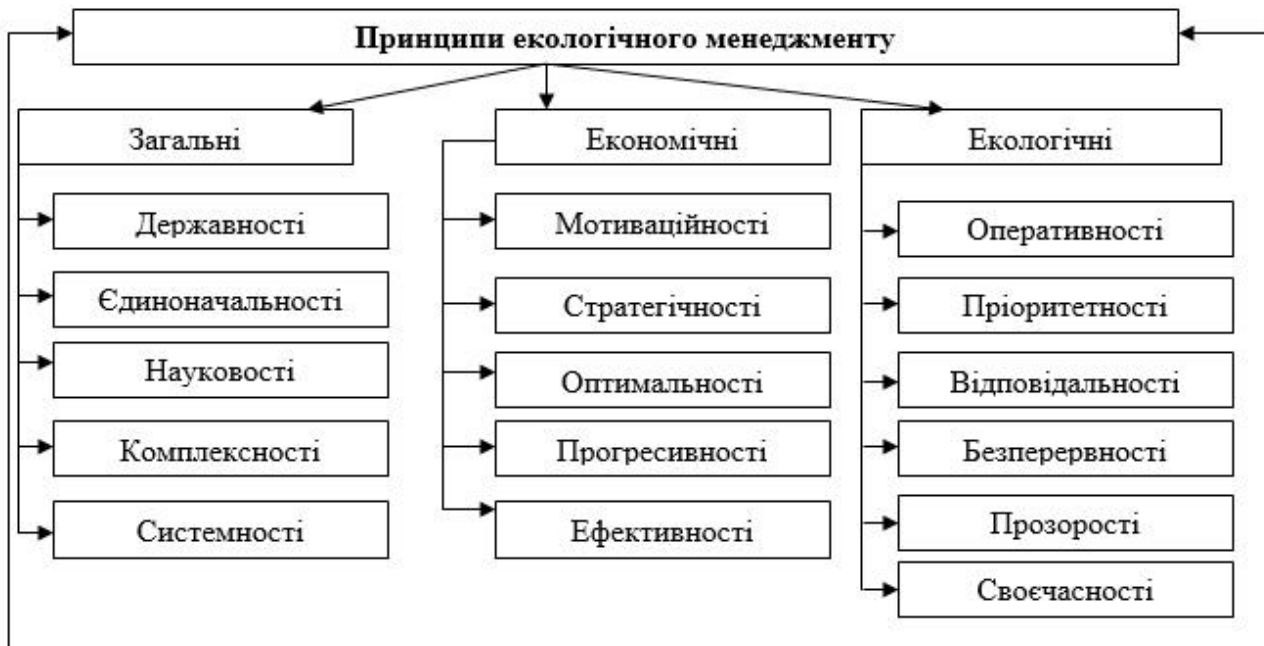

Рис. 1. Принципи екологічного менеджменту при управлінні конкурентоспроможністю підприємств

Джерело: узагальнено автором за [1-6]

Мотиваційність передбачає переважне використання засобів мотивування, спрямованих на вирішення екологічних проблем. Принцип стратегічності враховує перспективи стратегічного плану підприємства. Оптимальність передбачає вибір системи екологічного менеджменту, що забезпечуватиме оптимальні економічні результати порівняно з екологічними витратами. Принцип прогресивності передбачає відповідність системи екоменеджменту передовим іноземним і вітчизняним аналогам. Ефективність оцінює очікуваний ефект, який має бути значно вищим, ніж витрати на проведення екологічного менеджменту.

Принцип оперативності означає своєчасне прийняття рішень, удосконалення системи екоменеджменту, які попереджають або швидко усувають його недоліки. Пріоритетність містить елементи, завдяки яким екологічний менеджмент орієнтований на запобіжні заходи виникнення кризових ситуацій. Принцип відповідальності враховує необхідність нести відповідальність перед суспільством за забруднення довкілля та впроваджувати заходи з усунення та упередження такого впливу. Безперервність означає постійність, регулярність, що виключають випадковий характер проведення екологічного менеджменту. Прозорість передбачає концептуальну єдність, доступність, єдність термінології, діяльність підрозділів і керівників будується на єдиних «несучих конструкціях» (етапах, фазах, функціях) для різних за змістом процесів екоменеджменту. Принцип своєчасності передбачає негайне реагування на екологічні виклики, щоб уникнути катастроф та аварій.

Принципи екологічного менеджменту є предметом поглиблених досліджень і дискусій. На нашу думку, при впровадженні екологічного

менеджменту слід керуватися принципами, які відповідають загальному менеджменту і враховують еколого-економічні аспекти діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 10.06.2022).
2. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19> (дата звернення: 10.06.2022).
3. Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 р. № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15> (дата звернення: 10.06.2022).
4. Зварич І. Я. Глобальна циркулярна економіка: «Економіка ковбоїв» VS «Економіка космічного корабля». Тернопіль: Економічна думка, 2019. 337 с.
5. Сафранов Т. А., Губанова О. Р., Лукашов Д. В. Еколого-економічні основи природокористування: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 349 с.
6. Зелені технології у промисловості: монографія / І. А. Василенко та ін. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 366 с.
7. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: монографія / за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. 376 с.